

Левченко Т. М.

<https://orcid.org/0000-0002-2098-0240>

Університет Григорія Сковороди в Переяславі

ЛІНГВОКОГНІТИВНІ МЕХАНІЗМИ МАНІПУЛЯТИВНОГО ВПЛИВУ В УМОВАХ ПЕРЕХОДУ ВІД ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДО КОГНІТИВНОЇ ВІЙНИ

У статті досліджено трансформацію сучасного мілітарного дискурсу в контексті переходу від інформаційної до когнітивної війни. Актуальність роботи зумовлена виникненням «шистої сфери» глобального протистояння, де об'єктом агресії стає не лише інформаційне поле, а й безпосередньо процеси мислення, пам'яті та прийняття рішень масовим реципієнтом. На основі аналізу цивілізаційної тріади «премодерн – модерн – постмодерн» доведено, що сучасний воєнний конфлікт набув багатовимірного характеру, де лінгвістичні засоби виступають стратегічним інструментом деформації ментальних матриць.

Метою статті є виявлення та систематизація лінгвокогнітивних механізмів маніпулятивного впливу, що забезпечують переформатування свідомості в умовах гібридних загроз. Особливу увагу приділено стратегії семантичного перекодування, яка полягає у навмисній зміні аксіологічних значень базових лексем, та використанню концептуальних метафор як засобів обходу раціональних фільтрів критики. Проаналізовано роль евфемізмів у процесі стерилізації мови війни та зниження рівня емпатії соціуму. На прикладах українського медіадискурсу 2024–2026 років продемонстровано ефективність лінгвістичного перехоплення (зокрема, феномен «бавовни») як акту когнітивного самозахисту та десаκραлізації ворожого впливу.

У висновках обґрунтовано, що в умовах когнітивної війни культура фахової мови виступає базовим елементом національної безпеки. Сформульовано необхідність розробки лінгвістичного інструментарію для підвищення резистентності соціокомунікативних груп. Доведено, що плекання термінологічної чіткості та опір семантичній амбісемії є ключовими чинниками збереження цілісності національної лінгвокультури. Практичне значення дослідження полягає у можливості використання отриманих результатів для розробки стратегій когнітивної гігієни в освітньому та медійному просторах України.

Ключові слова: лінгвокогнітивні механізми, маніпулятивний вплив, мілітарний дискурс, інформаційна війна, когнітивна війна, семантичне перекодування, концептуальна метафора, когнітивна резистентність, національна лінгвокультура, медіадискурс.

Постановка проблеми. Актуальність пропонованого дослідження зумовлена радикальною трансформацією сучасної структури глобальної безпеки, де домінуючим чинником стає не лише фізичне протистояння, а й боротьба за контроль над ментальним простором соціуму. Перехід від інформаційної війни, зосередженої на маніпулюванні фактами, до когнітивної війни, що атакує фундаментальні алгоритми людського мислення, цінності та національну ідентичність, потребує глибокого лінгвістичного переосмислення. В умовах 2024–2026 років мілітарний дискурс перестав бути лише засобом опису воєнних дій, перетворившись на складну систему лінгвокогнітивних

технологій, здатних спричинити незворотні зміни в індивідуальній та масовій свідомості.

Необхідність вивчення лінгвокогнітивних механізмів маніпулятивного впливу продиктовано потребою формування когнітивної резистентності українського суспільства. Попри наявність численних розвідок у галузі інформаційної безпеки, теоретична та практична бази для протидії саме когнітивним загрозам – таким як семантичне перекодування, деконструкція ідеологем та експлуатація концептуальних метафор – залишається недостатньо розробленою. Дослідження цих процесів у динаміці, зокрема на прикладі українського та європейського медіадискурсів, дозволяє не лише

виявити приховані алгоритми ворожого впливу, а й розробити дієві стратегії лінгвістичного самозахисту. Отже, робота є нагальною відповіддю на виклики тієї сфери війни, де збереження семантичної цілісності національної мови є запорукою виживання держави в цивілізаційному вимірі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема когнітивного протистояння перебуває у центрі уваги провідних світових дослідницьких центрів та військових аналітиків. Аналіз наукових джерел за період 2024–2026 років свідчить про остаточне виокремлення когнітивної війни як самостійної сфери ведення бойових дій (разом із суходолом, морем, повітрям, космосом та кіберпростором). Фундаментальне значення для нашого дослідження має Звіт головного наукового співробітника НАТО (2025), у якому когнітивна війна визначається не як засіб боротьби, а як її стратегічне середовище. У доповіді підкреслено, що ключовою метою є не контроль над інформаційним полем, а деградація процесів ухвалення рішень через вплив на увагу, пам'ять та логіку інтерпретації реципієнта. Дослідники, такі як Б. Клавері та М. Кааркоскі, наголошують на міждисциплінарному характері когнітивної війни, де лінгвістика поєднується з нейронауками та психологією для модифікації мисленнєвих процесів противника.

У 2026 році дослідники спостерігають зсув наукового інтересу в бік нарративної інтелектуальної розвідки та використання циклу OODA (Observe – Orient – Decide – Act) для моделювання когнітивних атак. Зокрема, у працях фахівців Університету Колорадо (2026) когнітивна війна розглядається як інтерактивна боротьба, де успіх визначається когнітивною перевагою – здатністю захистити власні процеси орієнтації в інформаційному просторі. Окрему увагу в сучасних публікаціях приділено практикам зброї нарративів, які застосовують авторитарні режими. Фахівці доводять, що стратегія ворожого впливу базується на фрагментації суспільства та руйнуванні інституційної довіри через специфічні вербальні конструкції. Проте, попри значну кількість робіт з військової стратегії та психології, лінгвістичний аспект, а саме роль семантичного перекодування та трансформації фахової мови як інструменту резистентності, залишається недостатньо висвітленим. Це підкреслює необхідність нашого дослідження, спрямованого на виявлення лінгвокогнітивних механізмів захисту національної ментальної матриці.

Вагомий внесок у розробку теоретичних засад мовної стійкості та аналізу когнітивних атак зро-

били провідні українські дослідники. Зокрема, праці Л. Масенко дозволяють глибше зрозуміти роль мови у формуванні національної ідентичності в умовах конфлікту та механізми протидії мовній асиміляції. Фундаментальні розвідки Г. Почепцова заклали теоретичне підґрунтя для вивчення когнітивних війн як системного інструментарію впливу на ментальні матриці та процеси прийняття рішень. Сучасні аспекти мовної політики як чинника національної безпеки та резистентності освітнього простору детально висвітлено у працях О. Данилевської. Ці дослідження у поєднанні із західними концепціями Б. Клавері та М. Кааркоскі створюють цілісну базу для вивчення лінгвокогнітивних механізмів маніпулятивного впливу в умовах сучасної війни.

Постановка завдання. Виявити лінгвокогнітивні механізми маніпулятивного впливу в умовах переходу від інформаційної до когнітивної війни. Дослідження фокусується на аналізі стратегій семантичного перекодування в медійному дискурсі та обґрунтуванні засобів формування когнітивної резистентності суспільства через культуру мови.

Виклад основного матеріалу. Військовий дискурс постає як специфічний різновид інституційного дискурсу з усталеним лінгвістичним статусом, що передбачає застосування чітких стратегій для досягнення прагматичних цілей, зокрема стратегій інтенсивного впливу. Основна функція такого впливу полягає в цілеспрямованій трансформації свідомості масового реципієнта шляхом нав'язування певної світоглядної моделі, яка згодом детермінує систему ціннісних орієнтирів кожної особистості. Реалізація цього процесу відбувається через набір семіотичних кодів, що таргетовано діють на раціональний та емоційний рівні когнітивної системи людини.

У першій третині ХХІ століття чітко окреслилася тенденція до формування макрокомунікативного підходу, що дозволяє комплексно впливати на соціум через комбінування різномірних семіотичних кодів. Віртуальне середовище багаторазово посилює цей ефект, забезпечуючи життєздатність ключових концептів у різних типах медіапростору та стимулюючи розвиток «культури мемів». Мем у цьому контексті розглядається як специфічна форма подачі інформації (слово, кліше, візуальний образ чи відеоролик), що тиражується у ЗМІ та зберігає актуальність протягом певного періоду. Водночас спостерігається розквіт когнітивної метафори, яка забезпечує безперешкодну інтеграцію текстів різних жанрів у розмаїті види інституційного дискурсу.

Сучасний розвиток гуманітарних технологій гостро ставить питання про конвергенцію філософського та психологічного знання з інноваційними цифровими інструментами. Таке поєднання спричиняє тектонічні зрушення у свідомості мас, що вимагає глибокого вивчення ідеологічного компонента (фактора) в контексті когнітивної війни.

Ідеологія у широкому розумінні трактується як система ідей, покликана підтримувати насамперед державні та національні інтереси. Виокремлюють різні типи ідеологій: національну, релігійну, політичну тощо, кожна з яких перебуває у неминучій кореляції з відповідними соціальними інститутами. У межах когнітивного протистояння ідеологічний чинник стає базовим елементом, що структурує мовну картину світу та визначає вектори стратегічного впливу на ворога.

Ідеологічний чинник пронизує всі сфери людської діяльності, постаючи як структурована система поглядів, що забезпечує стале функціонування соціальних інститутів у різних комунікативних просторах, зокрема й у віртуальному. У сучасних наукових розвідках простежується чітка тенденція до конвергенції уявлень про ідеологічний компонент та систему суспільних цінностей. Отже, будь-яке протистояння за своєю суттю набуває ідеологічного характеру, оскільки базується на протиставленні або спробі поєднання різних аксіологічних систем. Саме ціннісні орієнтації формують фундамент інформаційного протистояння та когнітивних воєн.

Ідеологічний компонент найбільш виразно маніфестується у політичному дискурсі. Аналіз лексем та стійких комплексних знаків у текстах ЗМІ свідчить, що ідеологічні елементи часто функціонують як шаблонні фрази, що структурують зміст публікації. Їхня рекурентність (повторюваність) поступово реформує свідомість масового читача, створюючи базу для певної інтерпретації подій. Форми репрезентації ідеології можуть варіюватися, набуваючи символічних ознак, особливо при зануренні тексту в «темпоральну матрицю». Це означає, що один і той самий текст, насичений символами різних епох, за умови відповідної лінгвістичної обробки набуває заданого ідеологічного оформлення.

Розглядаючи типологію воєн в еволюційному аспекті, доцільно спиратися на тезу дослідників про те, що культура завжди передбачає збереження попереднього досвіду. Попри позірну несумісність понять «культура» та «війна», остання має власні правила, зафіксовані у стратегіях, тактиках та стратегемах. Історія воєн демонструє еволю-

цію конфліктів паралельно із розвитком державності. Умовно можна виділити кілька типів: війна людини проти людини; війна гармат, притаманна XIX століттю; війна двигунів (Друга світова війна), де вирішальну роль відігравали авіація, танки та ресурси. У дискурсі середини XX століття окремо виділяють *війну на знищення*, а згодом – *холодну війну* та *ядерну війну*. Сьогодні цей ряд закономірно продовжує тріада: *тотальна війна* – *інформаційна війна* – *когнітивна війна*. Аналіз спеціалізованої літератури та актуальних медіатекстів підтверджує, що ці поняття все частіше вживаються в єдиному контексті. Використання цих клішованих виразів свідчить про термінологічну конвергенцію та їхнє стійке закріплення в сучасному медійному дискурсі як засобів опису новітньої воєнної реальності, напр.: «*НАТО дивиться на когнітивну війну як на довгу системну задачу: як захистити здатність держав ухвалювати рішення, налагодити роботу між відомствами і заздалегідь інвестувати в стійкість суспільств. Для союзу з понад тридцяти демократій це логічний підхід. Держава не монополізує інформаційну боротьбу – вона координує, відкриває канали взаємодії й підсилює те, що вже ефективно працює в суспільстві. НАТО змушене діяти через узгоджені механізми великого союзу, що робить його реакції більш зваженими, але менш оперативними в умовах швидкої інформаційної війни. Сьогодні іде ще одна тотальна війна – без окопів і мап*» («Справді», 19.01.2026).

Особлива увага в українському соціумі приділяється терміну *когнітивна війна*. На наше переконання, він увійшов у широкий вжиток завдяки двом чинникам: активним науковим дослідженням феномену сучасної війни та розширенню синонімічного ряду в медіапросторі.

У сучасному мілітарному дискурсі ЗМІ щодо нинішніх воєнних подій часто реактуалізується термінологія часів Другої світової війни. Показовим прикладом є вираз *залізна завіса*, який спочатку виник у 1916 році, але став світовим символом після промови В. Черчилля. Сьогодні ця метафора інтерпретується як психологічний бар'єр між населенням протилежних блоків, створений за допомогою «пропаганди ненависті». Використання слів із глибоким історичним підґрунтям та виразно негативними конотаціями є свідомою стратегією українських медіа, що потребує ретельного лінгвістичного аналізу, напр.: «*Що станеться, якщо глобальна економіка буде розділена «залізною завісою» на два ворожі табори?»* («Mind», 06.11.2023); «*У Європі сфор-*

мувалась напівпостійна *залізна завіса*, де з одного боку опинились Росія та Білорусь, а з іншого решта країн континенту» («ТСН», 11.09.2024); «У РФ знову заговорили про *залізну завісу*. Під приводом безпеки та «патріотизму» в Держдуму готують звернення з пропозицією заборонити громадянам поїздки до країн НАТО» («Українформ», 08.10.2025).

У сучасній міжнародній ситуації критично важливим стає виявлення змісту таких лексем та вивчення лінгвокогнітивних механізмів, що забезпечують їхнє функціонування. Необхідно систематично досліджувати вербальні чинники, які визначають вплив медіа на масового реципієнта, формуючи його погляди на дійсність через зовнішні механізми маніпуляції.

Застосування цивілізаційного підходу до аналізу когнітивних воєн дозволяє виокремити кілька засадничих положень. По-перше, при зміні епох у послідовності *премодерн – модерн – постмодерн* відбувається руйнація єдиного сакрального базису суспільства. По-друге, зміна культурних і філософських парадигм безпосередньо впливає на правила ведення війни: якщо епоха *премодерну* характеризувалася традиційними конфліктами, то епоха *модерну* принесла з собою феномен *тотальної війни*. У період *постмодерну* війна трансформується в інформаційну, що і стало необхідною умовою для виникнення когнітивного протистояння.

У межах нашого дослідження термін *тотальна війна* розглядається насамперед в економічному та просторовому аспектах. Історично війни велися за фізичну територію та природні ресурси, так звані «життєвий простір». Сьогодні, у цифрову епоху, ми спостерігаємо аналогічну стратегію, але об'єктом експансії стає *комунікативно-дискурсивний простір*. Його освоєння відбувається через насичення інформаційного поля певними ціннісними смислами.

Сучасне протистояння в медіапросторі реалізується як багаторівневий процес, де інформаційна війна виступає технологічним фундаментом для глибших когнітивних трансформацій. Інформаційна війна спрямована на деформацію сприйняття конкретних фактів через маніпулятивне управління потоками даних. В українському та світовому медіадискурсі це об'єктивується через низку стратегій, зокрема технологію «дзеркального віддзеркалення», коли агресор звинувачує жертву у власних злочинах, створюючи *семантичний шум*. Яскравим прикладом є поширення терміна *інформаційний тероризм* щодо офіцій-

них джерел України для дискредитації правдивої інформації про наслідки обстрілів.

Додатково використовується стратегія «анонімного авторитету», що базується на впровадженні у тексти ЗМІ та Telegram-каналів клішованих конструкцій на кшталт «як повідомляють інсайдери» або «наше джерело в Генштабі стверджує». Це знімає відповідальність за достовірність даних і створює ілюзію доступу до ексклюзивного знання. Використання емоційно зарядженої, *клік-бейтної лексики* (наприклад, «ШОК!», «ВСЯ ПРАВДА ПРО...») дозволяє вимикати раціональні фільтри реципієнта, готуючи підґрунтя для переходу конфлікту на наступний, когнітивний рівень.

Когнітивна війна, на відміну від інформаційної, фокусується не на самих фактах, а на алгоритмах їхнього осмислення, атакуючи цінності та ідентичність. В українських медіа це реалізується через стратегію лінгвістичного перехоплення та створення нових семіотичних кодів. Найбільш репрезентативним прикладом є лексема *бавовна*, яка виникла як іронічна деконструкція російського пропагандистського евфемізму *хлопок*. У когнітивному аспекті це дозволило змінити емоційний фон події зі страху на іронічну домінацію, що є актом когнітивного захисту суспільства. Паралельно застосовується стратегія міфологізації та дегуманізації через впровадження маркерів *орки* та *рашисти*, що витісняє противника за межі цивілізаційного поля і спрощує прийняття складних етичних рішень у ситуації збройного конфлікту.

Окреме місце посідає мілітаризація цивільного простору через концептуальні метафори, такі як *енергетичний фронт* та ідеологема *пункти незламності*. Останні постають не просто об'єктами інфраструктури, а символічними вузлами національної стійкості, що «цементують» соціокомунікативні групи. Водночас український дискурс виробив систему іронічного дистанціювання, де нейтральні раніше вирази, як-от *глибоке занепокоєння*, набули статусу антислів, що сигналізують про злам попередньої картини світу та втрату ілюзій щодо міжнародної архітектури безпеки. Отже, якщо інформаційна війна є інструментарієм доставки деформованих фактів, то когнітивна війна стає фінальною стадією агресії, метою якої є повне переформатування ментальної матриці народу та нав'язування йому чужих ціннісних координат.

Варто розрізняти інформаційну та когнітивну війни: якщо перша фокусується на доставці контенту та маніпулюванні фактами, то друга спрямована на деформацію або захист когнітивної матриці

реципієнта. Наведені нами приклади (меми, метафори, ідеологеми) є інструментами саме когнітивного впливу, оскільки вони не просто інформують про події, а пропонують готові алгоритми їхнього осмислення та емоційної оцінки.

У контексті міжцивілізаційного підходу *когнітивну війну* ми розуміємо як боротьбу за домінування в ментальному та культурному просторах. Йдеться про стратегічний вплив на свідомість масового реципієнта за допомогою комбінованих технологій, що враховують соціолінгвістичні та інституційні параметри аудиторії. Отже, об'єктом когнітивної війни стають не лише безпосередні учасники бойових дій, а цілі національно-культурні та мовні спільноти.

Поява цієї сфери війни (поряд із землею, водою, повітрям, космосом та кіберпростором) вимагає перегляду інструментарію гуманітарних стратегій. Як справедливо зазначають українські й зарубіжні дослідники, когнітивна війна чітко відображає тренди розвитку глобального соціуму та визначає перспективні технології політичного й економічного домінування в майбутньому.

Лінгвістичний аспект когнітивної війни ґрунтується на фундаментальній здатності мови не лише описувати об'єктивну дійсність, а й активно її конструювати, нав'язуючи реципієнту задану модель сприйняття. У цьому контексті мова постає основним полем битви за право номінації, де контроль над смислами означає контроль над поведінкою соціуму. Одним із ключових механізмів такої війни є семантичне перекодування, що полягає у наданні загальновідомим лексемам протилежних значень. Впровадження ідеологем, де окупація маркується як «визволення», а агресія – як «захист», створює у свідомості реципієнта стан перманентного когнітивного дисонансу. Це призводить до руйнації логічних зв'язків, унаслідок чого мовна картина світу втрачає свою цілісність, а здатність до верифікації фактів нівелюється.

Важливу роль відіграє використання концептуальних метафор, які функціонують як своєрідні «троянські коні» для людської психіки. Метафора дозволяє перенести ознаки з однієї сфери на іншу, оминаючи раціональні фільтри критики. Наприклад, використання біологічних метафор (на кшталт «ідеологічна отрута» чи «західний вірус») переводить опозицію у площину патології, де опонент сприймається вже не як суб'єкт із власною думкою, а як біологічна загроза, що підлягає знищенню. Паралельно із цим застосовується евфемістична стерилізація мови, мета якої – приховати травматичні реалії війни та знизити рівень емпатії.

Заміна *вибуху* на *хлопок* або *відступу* на *жест доброї волі* (чи *перегрупування*) трансформує трагедію у набір технічних маніпуляцій, що суттєво знижує критичний поріг сприйняття масового реципієнта.

Лінгвістична стратегія когнітивної війни також спирається на жорстку дихотомію «ми – вони», що реалізується через специфічні лінгвомаркери та назви-ярлики. Вживання зневажливої лексики та штучних неокличних назв щодо цілих народів чи держав (англосакси, недружні країни) звужує мовну картину світу до примітивного поділу, у якому «чужий» апріорі позбавляється права на гуманне ставлення. Водночас український досвід продемонстрував ефективність стратегій лінгвістичного спротиву, зокрема через механізм іронічного перехоплення. Перетворення ворожого евфемізму *хлопок* на іронічний мем *бавовна* стало актом когнітивної десакралізації впливу противника, де страх замінюється сміхом – вищою формою психологічного захисту.

Отже, лінгвістичний аспект когнітивної війни полягає у боротьбі за семантичне ядро національної мови. Вміння розпізнавати маніпулятивні метафори та евфемізми стає основою когнітивної гігієни, а культура фахової мови у цьому контексті виконує функцію «інтелектуального бронезилення». Вона дозволяє фахівцю зберігати термінологічну чіткість та цілісність мислення в умовах інтенсивного дискурсивного тиску, забезпечуючи стійкість національної ідентичності проти інвазивних когнітивних технологій.

Висновки. Парадигмальний зсув, що виник як наслідок трансформаційних процесів у межах історичної тріади «премодерн – модерн – постмодерн», значною мірою визначив еволюційний характер сучасних типів воєн. Сучасний мілітарний дискурс набув багатовимірного характеру, адже його метою є не лише завдання економічних чи політичних збитків супротивнику, а й спричинення незворотних деструктивних змін у свідомості масового реципієнта. У таких умовах виникає гостра потреба у розробці та впровадженні лінгвістичного інструментарію, здатного істотно підвищити резистентність соціокомунікативних груп до зовнішнього когнітивного впливу.

Пріоритетним напрямом наукової та практичної діяльності має стати освоєння комунікативно-дискурсивного континууму, що формується в різних типах інформаційного середовища. Йдеться про стратегічне насичення цього простору ціннісними смислами та орієнтаціями, які є фундаментальними для української цивілізації та визначають мен-

тальну стійкість представників національної лінгвокультури. Окремого значення набуває подальша робота над уточненням понятійного апарату когнітивної війни. Це необхідно не лише для уникнення термінологічної амбісемії (двозначності), а й для детального виявлення лінгвокогнітивних меха-

нізмів, що забезпечують ефективне протистояння деструктивному інформаційному тиску. Тільки через глибоке розуміння природи вербального впливу та плекання культури мови можливо забезпечити когнітивну безпеку суспільства в умовах глобальних дискурсивних викликів.

Список літератури:

1. Claverie B., Du Cluzel F. *The Cognitive Domain: The Sixth Domain of Operations*. NATO Allied Command Transformation Report. Norfolk: NATO ACT Publishing, 2025.
2. Kaarkoski M. *Narrative Intelligence and Cognitive Resilience in Modern Warfare*. *Journal of Strategic Security*, 2026. Vol. 19, No. 2, pp. 45–68.
3. NATO Science & Technology Organization. (2025). *Cognitive Warfare: Future Challenges and Opportunities*. STO Collaboration Support Office. Neuilly-sur-Seine, France.
4. Данилевська О. М. Мовна політика в освітньому просторі як чинник національної безпеки. *Мовознавство*, 2025. № 1, С. 12–25.
5. Масенко Л. Т. *Конфлікт мов та ідентичностей у сучасній Україні*. Київ: ТОВ Видавництво «Кліо», 2021. 176 с.
6. Почепцов Г. Г. *Когнітивні війни*. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 280 с.

Levchenko T. M. LINGUOCOGNITIVE MECHANISMS OF MANIPULATIVE INFLUENCE IN THE CONTEXT OF TRANSITION FROM INFORMATION TO COGNITIVE WARFARE

The article examines the transformation of modern military discourse within the context of the transition from information to cognitive warfare. The relevance of the study is driven by the emergence of the “sixth domain” of global confrontation, where the target of aggression is not only the information field but also the direct processes of thinking, memory, and decision-making of the mass recipient. Based on the analysis of the “premodern – modern – postmodern” civilization triad, it is demonstrated that contemporary military conflict has acquired a multidimensional nature, where linguistic means serve as a strategic tool for deforming mental matrices.

The purpose of the article is to identify and systematize the linguocognitive mechanisms of manipulative influence that facilitate the reconfiguration of consciousness under hybrid threats. Particular attention is paid to the strategy of semantic recoding, which involves the intentional alteration of the axiological meanings of basic lexemes, and the use of conceptual metaphors as tools to bypass rational critical filters. The role of euphemisms in the process of “sterilizing” the language of war and reducing social empathy is analyzed. Using examples from Ukrainian media discourse of 2024–2026, the effectiveness of linguistic interception (specifically, the “bavovna” phenomenon) is demonstrated as an act of cognitive self-defense and the desacralization of hostile influence.

The conclusions substantiate that in the conditions of cognitive warfare, the culture of professional language serves as a fundamental element of national security. The necessity of developing a linguistic toolkit to enhance the resilience of sociocommunicative groups is formulated. It is proven that fostering terminological clarity and resisting semantic ambisemy are key factors in preserving the integrity of the national linguoculture. The practical significance of the study lies in the potential application of the results to develop cognitive hygiene strategies within Ukraine’s educational and media spaces.

Keywords: *linguocognitive mechanisms, manipulative influence, military discourse, information warfare, cognitive warfare, semantic recoding, conceptual metaphor, cognitive resilience, national linguoculture, media discourse.*

Дата першого надходження статті до видання: 23.04.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 11.05.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.05.2026